

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer a m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegző. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
Kőszepcsa, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

A jövő october 1-én lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megtételére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 frt o. é. egy óra 1 frt.
Az előfizetési pénzek bérmentve Stein János közepcsai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, sept. 29-kén 1861.

Biztos hír szerint az országgyűlésre meghívó k. k. leirat a k. főkörmányszékhez megérkezett. Az okmány latin nyelven van szerkesztve, sept. 19-ről kelt s tartalmának lényege a következő volna:

Ő Felsége az ezen nagyfejedelemség törvényeiben és intézményeiben a minden vallásra, nemzetségre és osztályra vonatkozólag kimondott jogegyenlőség elvénél fogva szükségessé vált nagyfontosságú módosítások feletti tanácskozás végett, folyó 1861-ik évi nov. 4-re Károlyfejérvára országgyűlést határozott kintüzetni.

A kir. főkörmányszéknek kegyelmesen parancsolja, hogy a majd kinevezendő teljhatalmu kir. biztossal egyetértve mindazon karokat és rendeket, kiknek azon országgyűlésben részt kell venniük, a kijelölt időre és helyre szokott módon hívja meg s egyszersmind hirdesse ki, hogy azon országgyűlés tanácskozási momentumai a következők lesznek:

1. A román nemzet becikkelyezése a többi bevett nemzetek közé.
2. Kijelölés a kir. kormányzéknel és törv. kir. táblánál mindazon hivatalokra, melyekre a kijelölés törvény által a Karok és Rendeknek van fentartva s a melyek jelenleg csak ideiglenesen vannak betöltve.

3. Huszonhat követ választása a birodalom különböző tartományai közjavanak előmozdítását célzó, az egész császári kir. birodalmat illető tárgyak feletti tanácskozás végett a birodalom fővárosában jelenleg együttülő birodalmi tanácsba.

4. A polgári és büntető-törvénykönyvben nalan szükségessé módosítások feletti tanácskozás.

Továbbá, hogy ezen nagyfejedelemség lakosainak azon része is, mely az eddigi törvények által ki volt zárva az országgyűlési követek választásából, már a jelen országgyűlésre is illő befolyást nyerjen, parancsolja Ő Felsége, hogy mindazok, kik bármilyen névvel nevezendő egyenes adók czime alatt nyolcz ausztr. ért. frtot fizetnek, az országgyűlési követek választásakor szavazásra bocsáttassanak; rendelve egyszersmind, hogy a magyar vármegyék követválasztási joga akép terjesztessék ki, hogy azon vármegyék, melyek lakosainak száma a 60,000-et meghaladja, minden 30,000 lélek szám után még egy követet választsanak.

Végül a követek napi díjainak a jelen körülményekhez méltányos alkalmazása tekintetéből minden követnek különbség nélkül napdíjilletménye egy hónapra 100 ausztr. ért. forintban állapittatik meg.

Erdély alkotmányos függetlensége.

(A. Papiu Harianutól.)

II. Igaz ugyan, hogy 1848-ban a kolozsvári országgyűlés az ugynevezett unio törvényt hozta.

Hogy ezen törvény erejét és érvényességét meglehesen itelni, elkerülhetetlen szükséges megemlékeznünk a magyarizmusnak erőszakos chimerájáról, és Erdélynek bámulatos belalkotmányáról.

Még 1825 körül fölemel a magyarizmus dühöngő fejét. Ezen chimerának fogadott fia napról napra szaporodának, és kiáltak azon trombita harsány erejével, mely az utolsó ítéletkor fogja a földet megreszkettetni, mint Wesse-lényi mondá, kiáltak az egész országban: „a panslavizmus és daco-románizmus által vagyunk fenyegetve, egyedül menhelyünk egy egysült nagy Magyarhon és nemzet, különben elvesztünk a földszínéről: egy Magyarhon, melynek Erdély-nélkül sem értelme, sem jövője nem lenne. Horvát, Slavon és Erdélyországnak alkotmányos függetlensége semmisítéség meg, ezen országok kapcsoltságának Magyarországhoz; ezen országok lakosai: románok és szlávok olyadjanak egy-

gyé a magyarokkal, másképen nincs mentéség.“ „A kövekből is magyarokat kell teremteni, és az atyagyilkosnak is meg kell kegyelmezni, csak azért, mert magyar“ hirdeti, a bölcs és szerencsétlen gr. Széchenyi. *) Egy felbőszült aristocrata párt, mely magát democrátának hazudá; felhasználta a föld és pokol minden mestersegeit, hasonló ábrándok valóítására. Egy képzelt félelem a panslavizmus és daco-románizmus-tól félelem, melyet önkagok teremtettek maguknak, s mely önmagától nevedekett ázsiai lelkesedések képzelmeiben. Ezen ultra magyar párt izgatott Erdélyben is épp oly dühvel mint Magyarországon. Azonban a magyarizmusnak Erdélyben ha nem is legyőzhetetlen, de igen nehéz akadályok gördültek elébe. Ilyenek valának: egyrésztől az ország függetlensége Magyarországtól, másrésztől pedig, s különösen a románok, mint az országnak valódi népe, a mely ha ki is volt zárva minden politikai- és polgári jogokból, mégis élt, és nem akart magyarrá alakulni, mivel nem felelt el magas származását, nem felelt el, hogy Erdélynek ő a valóóságos törzse.

Vizsgáljuk közelebbről Erdély belalkotmányát. Még a régebbi időkől fogva, midőn ide telepedtek a magyarok s később a szászok, elkezdtek a románokat lassan-lassan minden jogaiktól megfosztani.

A románoknak 1437-ben a szászok ellen történt félelmes, de szerencsétlen föllázadása következtében, a magyarok, székelyek — kik szintén magyarok — és szászok egy ünnepléses összeesküvést kötöttek a románok elnyomása és kiirtása végett. — A kiirtás határnapja, éppen az egyesség keltének napja; az az februárius 2-ka 1438-ban. Ezen összeesküvés volt Erdély belalkotmányának alapja egész 1848-ig. Ez fosztotta meg a románokat minden jogaiktól. Ezen állandó összeesküvés a románok ellen évről évre eskü mellett erősített meg egész 1848-ig. Ezen magyar, székely, szász összeesküvésnek következtében Erdély három részre osztott, melyek az utolsó időkben is, magyarok földje (kezdetben nemesek földje), székely föld, és szász földnek (fundus regiusnak) nevezettek s még mai napig is nevezettek. Az ugynevezett magyar földön uralkodott a románok felett a magyar aristocrata minoritása, a szász földön (fundus regius) elnyomta a románokat a szász minoritás, a székely földön pedig a székelyek, azonkívül, hogy a törvény nem ismert csakis magyar, székely és szászokat az ország-nak ugynevezett három jogos nemzetiségét, továbbá csakis a kath. ref. luth. és unitarius vallást vagyis azon vallásokat, melyeket a három jogosult nemzet vall. Nagyon eltálatva nevezé egy magyar ezen 3 nemzet 4 vallást Erdély hét bünének. Valóban, ki hinné, hogy ezen bünös háromság 500 ezer magyar-székely, és 170 ezer szászból álló minoritás vala szemben másfél millió románnal! **) A minoritás volt a törvényes ország, belőle és csakis, kizárólagosan belőle alakult a kormányzék, és az országgyűlés. Hogy ha azon törvényekhez szabókat magunkat, melyeket ezen minoritás hozott, akkor csakis a magyarok, székelyek és szászok egyedül lakosai Erdélynek; s ime mit mondana a törvény a románokról: „A románok eltűnnek az országban ideiglenesen, míg a fejedelmek és a lakosoknak tetszeni ideg (usque beneplacitum principum et regnicolarum)“ és tovább: Jóllehet ezen országban sem a román nemzet, sem vallása nincs elismerve, mindazáltal addig, míg az ország javára meg fognak szenvedtetni (propter regni emolumentum) a román papság tarlása magát a következőkhez stb. a többek között van egy czikk: „A tolvaj oláh papokról.“ Más törvényezik által csakis a románoknak volt megtiltva fegyvert hordani. Az Aprob. és Const. törvénynek egyik czikke szerint a románoknak *** szigorúan meg van tiltva lovakat tartani, posztó ruhát, nadrágot, csizmát, forintos slívet és gyolcs inget viselni.“ Nem volt tehát elég, hogy a törvény a románokat tulajdon országukban idegeneknek, minden jogoktól megfosztottaknak, és csakis a magyarok és szászok tetszéseig megsejvedteknek tekinti, sőt ezen igazságtalanságokat tetéznük kellett még gyalázattal is.

Eképpen tehát a román a magyar földön a magyar, a szász földön a szász jelentéktelen minoritás rabja volt. A magyarok közt a román, ha nemes ember is volt (a román nemesek számossabbak voltak a magyarnál) csak akkor jut-hatott valamihez, ha megtagadta nemzetiségét és vallását. ****) Ily formán lett magyar a román aristocrata Erdélyben a Hunyadi, Majlath, Teleki, Naláczai és Józseika család stb. *****)

A szászok közt semmi áron nem juthatott román bármily csekély hivatalhoz, Secarianu egy brassói román 1845-ben minden jogot végzett, megkérte a brassai tanácsot, venné föl gyakornokul. Ezt a szászok semmi áron nem akarták, s per keletkezvén belőle fölment a császárig. Ime miképpen tiltakozott az összes szászosság. „Hét évszázad folyta alatt — így szól az udvarhoz intézett folyamodvány — mióta a theuto vendégek behivattak ezen országba, a nekik adott szabadalmak erejénél fogva, minden nyilvános hi-

vatalt kizárólagosan a szászok viselték a nélkül, hogy nyoma volna, miként a századok folyása alatt, mi 24 nemzedék időszakát foglalja magában, valaha csak egy román is viselt légyen nyilvános hivatal. Kérlek tehát, nehegy azon törvények és szabadalmak ellenére, melyek a szász nemzet integritását védelmezik, a románok által elnyomassanak. Ime mint valának a románok az ország törvényei által minden-ből kizárva.

Alig lehet ezt elbinni, oly merénylet volt ez egy oly... minoritástól és oly szégyenítő a románokra nézve, a kik oly tekintélyes általános többséget képeztek. Nem itt a helye a románok Erdélybeni banyatlását rajzolni. (Folyt.)

Doboka megye közgyűlése.

Mult aprilisi alakulási bizottmányi gyűléstünkben a megyénkbe román értelmiség kívánatára határozatba ment egy állandó bizottmány összealkotására közgyűlést tartani az 1791 ki 12-dik törvényezik s a 1848 ki képviselői törvények alapján. September 2-ki bizottmányi gyűléstünkben az ezen alakokoni összehívás határozottan september 18-kára tüzett ki a román értelmiség ismételt, a feltékenység s bizalmatlanság végleiteibe csapongó sürgetéseire.

Es ezen román értelmiség, mely ezen alapokat mind az aprilisi mind a septembri bizottmányi gyűléseken elismerie, miket tett september 2-kán innen a közgyűlés megtartatásának lehetlenítésére?

Elmondjuk jellemzésével a tényeknek és körülményeknek két igazság constatozhatása végett — először annak: hogy a megyénkben vezérkedő román értelmiség nem ismeri működése terit s az a körül határozó befolyást gyakorló viszonyokat, vagy legalább ismerni nem akarja; másodsor annak: hogy ha öntudatlanul is, a bécsi reactio kezére játszik, s a lélekismeretere vett fidei commissumot — a román nemzetiség ügyét veszélyezteti a baza sorsával együtt. Historiai momentum a Doboka megyei közgyűlés korunk nemzetiségi küzdelmeiben; mert leleplezésében felmerül az: hogy még nem is ábrándos csatározás — az erdélyi román részről bajszerző magatartás, mert ha ily csillámos káprázat lenne, a fanatismus bűbájával ragadná magához a kiskoru népet, s negativ magatartást gyakorolna az is; és felmerül az: hogy a magyar elemnek mi sem leend szemérvethető a jövő nehéz napjaiért, mert helyzete csak védelmi s ábból támadólag egy lépést sem tett minden nemű intrigált kihívások dacára, sőt még a megtámadó ügytelensége által rendelkezése alá került jogos előnyöket sem használta fel ellenük, mert egyáltalában megverni őket nem akarta, s ha mégis megtörtént moraliter a vereség, az a megverettekre önmaguk által méretett.

De szóljanak a tények.

September második hetében, két körlevél jára szét a megyében. Egyik nyiltan, hivatalos közegek utján illetékes helyről, a főispántól törvényeink nevében hívni össze a közgyűlés illetékeseit; másik alattomosan, nem hivatalos egyházi személyek utján, illetéktelen helyről a Doboka megyei román értelmiségtől törvényeink ellen hívott népgyűlést össze a közgyűlésre.

Már e román részről fellépés, az általuk szorgalmazott közgyűlés lehetlenítésére vala kigondolva; hátha még körlevelek pontjait megolvassuk, elvonjuk belőle szellemét, merre ragadtatik képzelt tehetőségünk, a józan eszmétársulat minő tömkelegébe vezet a kiszámításoknak. Van annak szavaiban: ellenség (magyar), ellenség (román), megvesztetetés, lélekviszár a nép elé idegenek által dobott csontok, pénz és ital árán, utasítás a „kinek“ és nem „minek“ pártolására, újmutatás a papokra mint egyedül illetékes politikai vezetőkre, Balázsfalva 1848-ból s. t. s. t. szellemét jobb lesz uraim nem idéznünk, — legyen elég róla annyit mondani, hogy — törvénytelen; minek napjainkban gyakorlatias értelme e más szóban fejeződik ki — reactionarius.

Van kezünkön egy eredeti lithographirozott szöveg, másolatát átjárjuk a tisztelt szerkesztőséghez, hogy ha helyén látja csillag alatt adja geszten, vagy idézzem belőle, most, vagy később, midőn szükségét látja, — mi itt értekezésünk fonalt nem szakítjuk meg általa.

A közgyűlés első napján az ülésben találjuk mind a köz-, mind a népgyűlést.

A méltóságos báró főispán ur időszerti s a kivételes körülményeknek megfelelő megnyitó beszédét azért is közöljük egész terjedelmében, mert határozottan körvonalozza a közgyűlés teendőit, nem mulatva el a történt visszaélés-rei újmutatást, mennyiben magatartását tájékozza a tanácskozás vezetésének érdekében.

Tekintetes megye gyűlése!

Eleven emléktünkben lehet, hogy alkotmányos életünk megújulásakor egy Kolozsvárt tartott birtokosi értekezlet alkalmával voltak, kik az 1848-ban törvényesen alakult megyei bizottmányt elmozdítani s egyszerre a megyegyűlés egybehívását ohajták, azonban a többség már ott is a törvényes állástól eltérni nem tartván helyesnek, az 1848-iki megyei bizottmány hivatott meg április 20-kára, a mikor azok is, a kik 1848-iki bizottmányos pártból nem tartoztak, jónak látták a halálózás miatt számszerint megapadt 1848-beli bizottmányt kiegészíteni; de fenhagyták a megyei gyűlés 1848-iki törvények alapján egybehívásával egy új

*) Nem tudjuk, a fanatismus vagy iró arczatlanság nagyobb-e ezen vakmerő állításban. Hisz tudjuk, hogy az idézett nagy férfi éppen az által idegenítette el magától elváratainak egy jelentékeny részét, mert elég államférfini belátás és önmagom volt benne, hogy a nemzetiségi túláradással, népszereisége kockázatásával is szembeszálljon. Szerk.
**) Felséges statisztikai adataim! Szerk.
***) A paraszt embereknek, nemzetiségre való tekintet nélkül. Szerk.
****) Vagy helyesebben: párbajra hívta azt, a ki elég gyöngédelen volt őt olánnak, vagy románának nevezni. Szerk.
*****) Csak? Szerk.

állandó bizottmány egybealkotását s a tiszteknek ezáltal megválasztását. A kedélyek megnyugtatósáért és a felté-
kenység megsemmisítése tekintetéből bódolt a megye o-
nézetnek.

Ezen stadiumban állunk ma, maga az április 20-án tar-
tott bizottmányi körvonalozta, de főleg meghatározta a tör-
vény ezen most egybehívott megyei gyűlés teendőit, s ez
teljességgel nem lehet más, mint a bizottmányi határozat
elvei szerint egy új állandó bizottmány kinevezése — ez, s
csak ennyi az általam most kitűzött tárgy s az ennek ered-
ményeztetésére vezet intézkedés.

Mielőtt azonban az értekezés megkezdődne, figyelmeztet-
nem kívánom a tks megye rendeit, vessenek ki kebelökből
minden a közszéle, az egyetérthetősre nem vezető felté-
kenységet, magán érdekelt, s ne lebegjen lelkek előtt kisebb
eszmé, mint a közös haza boldogsága. Én ugyan nem ké-
telkedem, hogy Dobokamegyében egyetértés leendő, mint
volt ezek előtt, s hiszem, hogy az 1848-ki törvények által
az alkotmányos sánccokba bevett egyéniségek józan felfo-
gásuk és higgadságuk által bebizonyítandják a szabadságra
lett érdemlőségüket.

Kötelességem mindenkit kellően kihallgatni, míg a ki-
tűzött tárgyhöz szol, míg a csendet és rendet nem zavarja,
s fel se akarom tenni, hogy a ki e gyűlésnek nem meghí-
vott rendes tagja, a tanácskozásba avatkozzék, azt akadá-
lyozza s ezáltal nekem okot adjon a rendreutasításra. Eljen
a jó akarat, éljen az egyetértés!

Ezen élénk elismerést kivívott beszéd után, tanácsko-
zás tárgyául tűztetett ki az állandó bizottmány mi módon
leendő megalakításának kérdése.

Az állandó bizottmány kérdése — ez a kiterjesztett
municipális élet tulhajtásai ellen egyedül biztosító 1848-iki
intézmény, mi, mert törvényhozásán kívül elvetni nem le-
hetett, annyi sisiphusi verejték-fecserlést okozott román ha-
zánkfiainak, önzésök magoslatára felkűzdhettek tekintetéből,
bárha a törvény parancs-szavára elvileg végeképpen megol-
datott volt az aprilisi alakulási gyűlésen, s meg a kivételre
nézve is azon esetre, a legnagyobb méltányossággal a ro-
mánok és magyarok számarányára nézve: mennyiben a ro-
mánok részéről számtöbbség, s a magyarok részéről bir-
tok s értelmiségi praepredantia egyenlő számot állított
meg — most ismét összeültökös tárgya lett; nem pedig
azért: mert a jogegyenlőség elvének egy téves felfo-
gása vala kimondva e számarány megállításában, s ez ál-
tal a magyar mivel birtokos osztály nagyobb része zaraték
ki alkotmányos joggyakorlatából, azért mert megfelelő szá-
mu román értelmiség nincs; hanem azért, mert a 17-diki
előtervezetleten megkísértett ama román részről kívánt mi-
szerint a csak 100 tagra leszállítandó állandó bizottmány-
nak $\frac{3}{4}$ -része román legyen, s csak $\frac{1}{4}$ -de a más megyebeli
nemzetiségekből — kivételre nem számíthatott minden arcz-
pirulási kockázattalok mellett is. — A tanácskozás, a vé-
gül határozatba ment azon indítványával Mikes Benedek
grófnak nyílt meg: miszerint egy kinevezendő fiok bizot-
mány minden jogos érdekek szemmel tartásával egy bizot-
mányi névsorozatát készítsen a már egyszer alkalmazott
arany meghagyásával, s a másnapra ülésre terjeszse me-
galakítás alá.

Bochezél M. és Sipotár J. román vezetők szónokoltak
ez indítvány nyomán, de nem az indítvány ellen vagy a
tárgyra bár, — hanem a tárgy — az állandó bizottmány
ellen, és nem kívántak kevesebbet mint törvényszegést —
az állandó bizottmányi institutio elvetésével, s a municipális
jogoknak 3 havanként megtartandó marchalisok általi gyako-
rolatát. Hiába való minden capacitás, még csak azt
sem akarták megérteni: hogy 1848-an innen a kiváltságos
természeti marchais nem létezik, helyébe a képviselői tör-
vény a közgyűlést állítja... nekik csak marchais kellett,
de olyan fa-vaskarika értelemben, hogy a felszabadult
nép is fejenként az 1891-ki 12-diki törvényezikk alapján ve-
gyen benne részt. Ártalmas együgyűség vagy ártatlan egy-
ügyűség volt-e e felfogásban?

A Mikes gróf indítványa létesítésére a fiok bizottmány
kinevezetvén, pár román részrőliek lemondása után a bizot-
mányi tagságról az ülés másnapig bezárattott, miután B. M.
paizsára nyugalomra szállt gladiator óvását körül-belől egy
jövő nemzedék koszorúra biztos számításával megtevő, s mi-
után hasonló, de alkalmasint halálatosb számításával ellen
óvását H. F. atyánkfia bejelenté.

E zivataros nap eseményei közül még felemlítünk —
mint jellemző jelenséget egy derék, talpra esett, a népre
tett hivatkózáiba cicerói hatású szónoklatot, kolozsmegyei
alispán Hosszu Józsefét. Vulgo-renegátának bélyegzett, de
kétségtelenül a bélyegzőknél tapintatosabb, mélyebb belá-
tású s azért jobb román hazafi barátunkét. E szónok a nép
ütere tapintott, elszónoklá népe bánatát a multból, re-
ményét a jövőbe, s a tisztult felfogású testvéri érzületet a
haza más nemzetiségű népei iránt. A bánat meglágyítja a ke-
beleket, a remény felvillanyzza a lelkeket, s a testvéries ér-
zület ha percekre bár a biztonság nyugodtságát varázsló
a mesterkélt kétekyekre, zsiabasztott kedélyekre. Ismételve
felzúgott ajkairól a helyeslés, a vezetők megrebbenve el-
pártolásként, ugráltak fel a padokra elnémitni a szónokot
s a felkeltett szebb érzelmeket. Egy órával később H. J.
barátunk a népre erőszakolt bizalmatlansági szavazatra kény-
telenült a fiok-bizottmányból kilépni.

De azért a gyűlés eloszlása után, midőn a magas po-
litikának nem kelle a meggyőződés áldozatát hozni, a nép
csapatokra oszolva ismeré el a derék beszéd igazságait. *)
(Vége következik.)

Báró Saguna püspök ó exja 2-dik levele Salmen a szászok grófja ó exjához.

Méltóságos uram!

Azon felelet, melylyel engem f. hó 11-én méltóságod
megtisztelt, se formája, se tartalmánál fogva ki nem elégít-
tett, mivel én hivatalos iratomra nem magán, de szintén hi-
vatalos választ vártam volna. Hogy iratom hivatalos színe

*) Igen lekötelezte a derék szónok, tisztelt munkatársunk, ha
történelmi jelentőségű beszédét visszaemlékezés után leírva, lapunk szá-
mára megküldendő. Szerk.

semmi kétségbe nem vonatható, arról tökéletesen meg va-
gyok győződve, mert azon levelemben felkértem méltóságod-
at, mikép nekem névszerint nevezze meg azon alatt álló
papokat, kik az 1861. 566 sz. alatti grófsági iratban lázi-
tókul és általában titkos tanácsadókul bélyegzetnek meg,
hogy én azokat a rendhez visszatérthessem.

Azért megvallom, hogy valamint engem, a román pap-
ságot és értelmiséget az 1861. 566 sz. alatt kelt grófsági
iratban foglalt gyannúsítások megsértették, éppen úgy meg-
sértette a f. hó 11-diki grófsági magán-irat egyházi törvény-
hatósági méltóságomat, mely éppen úgy mint más egyházi
és politikai törvényhatóság az országban el van ismerve.
Ezen megsértés különösen azon körülményben rejlik, mivel
abból, hogy méltóságod felelete az én hivatalos levelre
magánlevél formában adatott, nehányan azt következtet-
hették, mikép méltóságod jogosítva volna, hivatalos leve-
lemre nem hivatalos formában felelni; és ismét mások köny-
nyen azon hitre téríthetők, hogy az egyház méltósága,
melyet én képviselve, azon méltósággal szemben, melyet
méltóságod képvisel, csekély volna.

Méltóságod becses magán feleletében felhozott azon
ok, hogy nevezetesen egy auctoritás tetteit illetőleg csak
előjárja előtt köteles magát igazolni, felkérő levelre nem
alkalmazható; mivel én az által méltóságodtól nem kíván-
tam, hogy igazolja magát az 1861. 566 sz. alatt kelt grófs-
ági iratban foglalt recriminációt miatt, — mivel igen jól fel-
tudom fogni, hogy erre jogosítva nem vagyok — hanem mélt-
ságodat felkértem, hogy azon alatt álló papokat nekem
névszerint megnevezni méltóztassék, a kik méltóságod előtt,
mint lázitók, gyanu alá estek, és erre jogosítva vagyok, mi-
vel méltóságod is jogosítva volna, tölem azt kívánni, hogy
én p. o. a szász universitás azon hivatalnokait névszerint
megnevezem, ha be lenne bizonyítva, hogy én egy hivata-
los levélben azon törvényhatóság minden hivatalnokait, kik
méltóságod alatt állanak, incrimináltam volna. Ily esetben
a méltóságod által hozzám intézett hivatalos levélre nem azt
feleltem volna, hogy az erre vonatkozó igazolással csak
előjáróimnak tartozom, hanem azon hivatalnokokat, kik előt-
tem gyanuba estek, tisztét megneveztem volna.

Ezen nyilatkozatokra kötelezettnék érzem magamat,
hogy folyó évi aug. 27-ken kelt hivatalos levelem tartalmát
világosabban megmagyarázzam, mi oda ment ki, mikép én
abban méltóságodat azon alatt álló papokat névszerint
megnevezésére kértem fel, kik a többször említett grófsági
hivatalos iratban mint lázitók vétettek gyanuba; részünt azért,
hogy a rend és fegyelem fenntartására nézve a szükségesek-
ket megtehessem, részünt pedig azért, hogy minden, a ro-
mán papság és értelmiség ellen felmerült alaptalan gyanu-
sítást megerőltethessenek.

Szász nemzeti gyűlés.

(Folytatás.)

Az aug. 31-diki ülésben az előadó által több különös
jelentőségű indítvány terjesztetett elő, melyeket a szász-se-
besi követek nyújtottak be.

„Mintán az egyenjogúság elve az octoberi diploma ér-
telmében az egész osztrák birodalomban érvényesítő, a
fundus regius magistratusai, officialatusai, bíróságainál egy
a székek mint a vidékeken a hivatalnokok a különböző
nemzetiségekhez tartozó lakók számarányához képest válasz-
tassanak és pedig a hol a román népesség nagyobb, ott az
összes hivatalnokok közül épp annyi román hivatalnok vá-
lasztassék, mint szász, úgy hogy a két főhivatalnok közül
egyik mindig román legyen. A hol azonban a románok ki-
sebbségben vannak, csak egyharmad álljon románokból, s
a két főhivatalnok egyike szintén román legyen. Ha a hiva-
lati állomások betöltésénél nem találtnék alkalmas román
egyénség a szék vagy vidék területén, az Erdély más ré-
szeiből is jelölthetessék ki választásra s ha egyáltalában ké-
pesített románok nem lehetne találni, állomások csak ide-
iglenesen töltessék be.”

Ezen indítvány a szabálypontok revisiójára kiküldött
bizottsághoz utasított.

„Mind a három hazai nyelvet egyenjogositottnak te-
kintve, minden szék és vidék hivatalos nyelve a lakók szá-
maránya szerint állapíthatssék meg, minthogy igatványi, ül-
ési és előgyeztetési jegyzőkönyvek egyáltalában csak egy nyel-
ven vezethetők. A hivatalos nyelv megállapítása azonban a
lakók szabad megegyezése vagy szavazatától függ.”

Ezen indítvány szintén az előbb említett bizottsághoz
tétetett át.

„Az universitás közös alaptökejéből az ösztöndíjak a
fundus regiuson a tanulók közt minden vallás- és nemzeti-
ségi tekintet nélkül a főkörmányszék 1808-diki 6294. sz. a.
szabályzata szerint szolgáltatassanak ki, s az eziránti intéz-
kedés a maga rendén hozassék nyilvánosságra.”

Ezen indítvány vita nélkül határozattá emeltetett.

„A hivatalnokok, communisági tagok és szolgák eskü-
formája vételessék szoros vizsgálat alá, s a hol ily kifejezé-
sek fordulnak elő: „szászok java” e helyett alkalmaztassék
„a városi és sékbeli lakók java” vagy „a köző.”

Előadó nem ismer ily esküformát, melyben „a szá-
szok java” kifejezés fordulna elő, s indítványozza, hogy
ezen javaslat mint fölösleges ne bocsáttassék tárgyalás alá,
a mi el is fogadtatott, s így az indítvány elvetetett.

„Az 1848. április 3-diki 458 sz. a. universitási határo-
zat elővétele, kihirdetése és rögtöni foganatosítása haladé-
ktalanul eszközöltessék.”

Már elintéztetnek nyilvánítottak, s tárgyalásra nem
bocsáttatik.

„Minden községképviseleti és székgyűlések tartassanak
nyilvánosan, s korlátok csak egy alkalmas házrend által
szabassanak.”

Vita nélkül a közigazgatási és törvényhozási bizot-
sághoz utasított.

„Iskolaépítési és fentartási költségek s tanítók fizet-
sei fedeztessenek a községi pénztárak által, s ha ezek nem
lenének elegendők, az universitás alaptökejéből még pedig
minden valláskülönbségtől nélkül.”

Ezen kérdés már előbb elintéztetnek nyilvánítottván,
tárgyalásra nem bocsáttatik.

„A fundus regiuson fekvő városok, mezővárosok és
faluk communiságai a különböző nemzetiségek számaránya
szerint alkotassanak, s ha a bíró szász, az orátor legyen
román, s viszont — a városi communiságoknál pedig fel-
váltva az orátor legyen hol román, hol szász.”

A bizottsághoz utasított.

„A sékbeli hivatalnokok fizetésének egy részben az or-
szágos pénztár általi fedezése magasabb helyen eszközöltessék.”
Elintéztetnek nyilvánított.

„A még hátralévő nemzeti kölcsön elengedése kies-
közlendő lenne — mintán a közös terület (fundus regius)
lakóinak jelenlegi pénzügyi viszonyai közt a teljes részletfizetés
nem várható.”

Rövid vita után kimondatott, hogy az egyes felek
tetszés szerint tehetnek lépést ez ügyben.

„Minden község utasíttassék oda, hogy a majorsági
és sékbeli pénztárak jelenlegi állásáról, valamint az uni-
versitás pénztára is számadados kimutatást terjesztszen elő,
s ezen jelentések pontos megvizsgálás után a hivatalos hir-
lapban tételesen közzé.”

Ezen indítvány tárgyalásra alkalmasnak nem találta-
ván, visszaszantított.

Krasznamegye sept. 23-án tartotta havi választ- mányi gyűlését.

Első nevezetes tárgya volt a képviselők je-
lentése, az országgyűlés eljárásáról. Egyik követ Bagosi
Sándor részletesen előadta a phasisokat, melyeken az or-
szággyűlés keresztül-hatolt egész az eloszlásig; részlete-
sen kiemelte a tárgyat, melyben szavalt, vagy szavazott.
Az első annyiszor ismételve volt a lapok hasábjain, hogy
felesleges ismételni; az utóbbit jól tudjuk a hírlapokból,
annyit adunk hozzá csak, hogy a követ ur minden actáit
az ösgyűlésnek (kiviven a naplót) meghozta a megyének
emlékül és megtartás végett.

Ezen tárgyat két rendbeli határozatnak lett szülő anyja.

a) Képviselőink iránt, minthogy a megye ápril 4-diki
programjához annyira híven tartották magukat, jegyző-
könyvileg méltánylásunkat fejeztük ki.

b) A megye már az eloszlattott ösgyűléshez bizodal-
mat szavazván 22-dik aug. választmányi gyűlésében, s ugyan
akkor minden addig tett s azután teendő lépéseit magának
tévé, most is midőn végeljárása az országgyűlés eloszlá-
tása tárgyában köveink által élénkbe terjesztett, közhe-
lyessel fogadtatott s a megye által magává tétetett, s
ezen elismerés jegyzőkönyvileg is kifejeztetett.

Az országgyűlés óvásának el nem fogadása ellen egy
hang sem emeltetett, volt ugyan egy eltérő vélemény, me-
lyet eredetiségénél fogva szükségesnek tartok megjegyezni:
főbíró Markus Florián előbb engedelmet kérven azon bűné-
ért, hogy oláh nyelven nem nyilatkozik s igérve, hogy ezután
anya nyelvén fog nyilatkozni, s most kérve a bocsánatot,
hogy jobban megértessék magyarul, ily formán fejezte ki
magát: Ó es. felsége az october 20-diki diplomához szoro-
san ragaszkodva tartotta magát és azért következetes volt,
midőn az országgyűlést eloszlatta; az országgyűlést mivel
az october 20-diki diplomából indult ki csak és az ősalap
szerződéseiből s törvényeiből ragaszkodva legkisebbet sem
engedett, szintén következetesnek tartja, ennél fogva hogy
egyik félnek sem engedett, a kiindulási pontok, meggyőző-
dések különbözők lévén, nemcsak, de e felfogás is minden
emberbe különböző, egyiket is nem hibáztathatja, de egy-
szersmind egyiknek eselekedetéhez is csatlakozni nem kíván,
mert ha a kormány eloszlátó rendletéhez csatlakozik s he-
lyesen ösmeri nyilvánosan, akkor az abszolutismust pártolja
az abszolutismus pedig forradalomra vezet, a mit ő nem pár-
tolhat; ha az országgyűlés óvásához nyilatkozik pedig ak-
kor újra azon térre lép, mely a kedélyeket izgatja fel, mely
uton újra forradalomra vezetettnek az ország és így egyi-
ket sem pártolhatja, *) hanem békésen várja el a megígért
*) Es így mindenkit hibáztatja. Közlé.

országgyűléstől a kérdés megoldását.

A fő sz.-bíró ur pártolára nem akadt, hanem követke-
zett volna még sajtáságosabb nyilatkozat t. i. nagy-
falusi közpolgár Varga András indítványozza, hogy gondos-
kodjék a megye arról, miként az országgyűlés utolsó fel-
írása, melyet az eloszlátás kísért a megye minden községé-
nek azon nyelven, melyet beszél küldessék meg, hogy azok
is, kik a gyűlésen nem okultak, ösmerbessék meg mit
akart az országgyűlés, mert — ugymond — midőn az oct.
20-diki diplomába kapaszkodva, a megye alkotmányosított
magát, akkor föltisztelendő vicarius N. N. ur (ezek saját
szavai) az alkotmányos téren hivel a magyarokkal együtt
előhaladni igérte és imé most kiüti magát a székbe,
hogy nem megy minden egy a mint ígértetett. Időitványa
köz helyesléssel fogadtatott s elhatározott.

A követi jelentés feletti vitaközlések közbe több rend-
beli indítvány tétetett p. o. minthogy már nemcsak az ös-
gyűlés, hanem a megyegyűlések is kezdetnek fetűggesztetni.
Azon esetre, ha velünk is az történnék s kényszerítő esz-
közök által a lehető ösgyűlésre új követ választásra szölít-
tatnánk fel, most előlegesen nyilatkoztassunk ki, hogy meg
levén elégedve a mostaniakkal, nem fogunk másokat választani.
Egy kis elfoglaltság miatt ezen indítványt nem fo-
gadtuk el.

Ugyan a közbe indítványoztatott, hogy birodalmi gyű-
lési képviselő Smolka Ferencz a magyar nemzet mellett
a birodalmi gyűlésben kimutatott rokonszenvéért nevezessék ki
bizottmányi taggá, s egyszersmind köszönő irat intéztes-
sék hozzá.

Az indítvány elfogadtatott, bizottmányi tagnak kinevez-
tetett s a következő levéllel adatik tudtára:

Tisztelt birodalmi gyűlési képviselő ur!

Azon nemes védelemből, melyet ön a jogtalanul s nem
illetékes helyen megtámadott magyar nemzet ügye mellett
a bécsi birodalmi gyűlés folyó évi aug. 28-diki ülésében
tett, mindamellett, hogy ön ezt a közalkotmányosság érde-
kében tette, nem lehet föl nem ösmerünk azon rokonszen-
vet, mely áthatotta önt, mint fiát az egykor szinte alkotmá-
nyos, de jogtalanul elnyomott lengyel nemzetnek.

Nagy Hunyadnak s a hős Sobieszki fogták fel az árt,
mely keletről jöve elserpéssel fenyegette azon népet, mely-
nek unokái most szabadelvű központosítás ürügye alatt akar-

ják beoltani az abszolutizmust azon nemzetre, mely bülső-jéből hozta ki az alkotmányosságot s megsemmisíteni a nemzetet, mely hosszú életre, önállóságra van hivatva.

Európa ezen részében a lengyel és magyar az, melynek historiai multja s hisztik jövője is van, melynek kebléből a szabadság érzetét sem az ellenség irtó fegyvere, sem a zsarnokság bakói nem voltak képesek kiszagatni; ily népeket, míg hívek maradnak önmagukhoz eltűrni, beolvastani bármilyen kísérletek mellett sem sikerülend.

Fogadják ön tisztelt férfin! elismerésünket, szíves baráti köszönetünk kifejezését azon szolgálatait, melyet ön hazánk ügyének s az által az alkotmányosság közügyének tett, és fogadják meg ezen székvarosából, somlyói Báthori István, a nagy lengyel király üsifélszékéből jelen értesítésünket arról, hogy ön mai napon történt gyűlésünkben e meglehetősen biztató tagjának kinevezte, ez által is önt állandóan hozzánk kapcsolni, ügyünknek, hazánkunk megnyerni kívántuk.

Több érdekes tárgyak is fordultak fel, folytatása következik közelebbi levelemben.

Horvát országgyűlés.

A sept. 21-ki ülésben igen élénk vitára adott alkalmat Verőce megye egy föllirata, melyben az országgyűlést kéri, hogy a szerb nemzeti congressus kívánatait, mely különösen a Szerb Vajdaság helyreállítására kéri, erősen győljessék. Azonban az országgyűlés egyik ülésében báró Kuzlán ily értelmű indítványára elhatározta, hogy a szerb kérdésre csak akkor lesznek tekintettel, ha a horvát országgyűlés a magyar országgyűléssel alkudozásba lép. Ezen határozat további föntartása mellett nyilatkoztak Kuzlán, Balog, Uhernek, Sándor, Piskorecz, Kvaternik és Stojanovic és azt mint a következtetésnek megfelelő kötelességet ismerték. Azonban igen nehéz harcuk volt jelenleg, mert ellenük egy tömör csapat állott, mely egész erővel akarta a Szerb Vajdaság kérdését az országgyűlési tárgyalásokba belevonni és annak tiltást elhatározását eszközölni. Veleményük kétféle ágazott, egy rész tiltásti repraesentatiót akart küldeni O Felséghez; a másik, a mérsékeltbb rész azonban azt ajánlotta, hogy e fontos ügyet ne tegyék szenvedélyes ingerültség tárgyává, hanem inkább egy erre kinevezett biztományhoz utasítsák.

Hogy az utóbbi párt győzött, csak Stojanovic eszélyének köszönhető. Ki lelkes beszédében előadta, hogy itt mily veszedelmes játékok kezdenek, ha idő előtt kezdenék e kérdés tárgyalását. A szerb vajdaság tényleg Magyarországhoz tartozik; ha Magyarországtól elszakadását pártoljuk, úgy éppen a szerbeknek nem szolgálunk vele és alkotmány-ellenes utra térünk. A bécsi minisztérium erővel rá akarja ocsyrozni a szerbekre a vajdaságot és azt nagyon is jól tudjuk, miért. Éppen az a kormány, mely 1849-ben a szerbeket leginkább győljessék és kívánalmait teljesíté, volt az, mely az alig felléltott vajdaságot ismét visszacsatolta Magyarországhoz, és most megint azt kiáltja a szerbeknek, románoknak, szászoknak, horvátoknak, szlávoknak stb.: ime! vegyék, hisz a tiétek és adjatok alkalmat nekem, hogy akadálytalanul rohanhassak a magyarra. — Ha a kormány sikerülne a magyar alkotmányt elnyomni, úgy mi is elvesztünk és velünk együtt a szerbek, románok, szlávok és szászok.

Beszédét viharos tetszésnyilvánítás közt zárta be, és következtése az lett, hogy a közép-utal tartották meg és az ügyre nézve külön biztományt neveztek ki. S.

A 24-i ülésben a titkos ülésekben megállított felirat minden vita nélkül elfogadtatott s másnap indult vele Bécsbe egy diszes küldöttség.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alólt, az erdélyi gazdasági-egyesület fejszólására az általa feltalált váltó-ekével holnap f. hó 30-án reggel 8 órakor próbázást fog tenni a kolozsvári határ „Házsongár teteje” nevű határ-résében, a Felek felé vezető út mellett, közvetlenül a város végén. Melyre a jelenleg Kolozsvárt időző gazda-közöségét tisztelettel meghívja.

Gyarmath Miklós.

A tegnapi, azaz 28-diki első napi lóverseny eredménye következő: I. Vadász-díj 600 ft. Első futásban nyertes volt id. gr. Teleki Domokos Catoja, gróf Bethlen Domokos által lovagolva, gr. Bethlen Sándor Cotillonja fellett a tulajdonos által lovagolva; Malvina és Bertha visszavonattak. Második futás hasonlólag telt ki, azon különbséggel, hogy gr. Bethlen Sándor lovát gróf Bethlen Géza lovagolta, mivel az első futásban gr. Bethlen Sándor egyik kengyele az első félmértől kezdve s mind karján lovagolt 1½ mfűt. II. Császár-díj 500 arany. Futott gróf Eszterházy Mihály Miss Lettyje, Semsey Lajos Vicar of Wakefieldje és ifj. gróf Bethlen Ferenc Little Pollyja; gr. Batthyány István Cornflowerje és gr. Kinsky Octávia Maryja felbáttal visszavonott. Nyertes volt Miss Letty; nyert 500 db. aranyat s még a tét- és bántósság felét 450 ftot. Második ló Little Polly a tét- és bántósság felét 450 ftot kapta. III. Erdélyi díj. Gr. Teleki Domokos Catoja visszavonott. Első gróf Bethlen Sándor Gyurija, lovagolta Aspinella. Második ló, b. Wesselenyi Farkas Wondója, lovagolta Kroll.

Pénteken este Wélics Kelemen fiatal hegedűművész, Wélics Simon helybeli orvostudor nagymenyű fia hangversenyt adott a város tancsteremében szépségű és választékos közönség előtt. Az alig tizenhat éves ifjunak könnyű, biztos és szívhez szóló játéka műértőt és zenebarátot egyaránt meghatótt. S mi távol állt, hogy a szép eredményekre jogosító művésztöndvédekben a bevégzett művészek mondjunk illetéketlen bököket, azon ösztöne óhajtásunkat nyilvánítjuk, vajha a szerény ifju kísérleti föllépései megszerzék neki az eszközöket, hogy szerető szüleinek csaknem végkimerültség vitt áldozataival eszközölt kiképzését tovább folytathassa, hazánkunk s közelebből szülővárosunk Kolozsvárnak büszkesége lehessen.

Bécsi hírek szerint éppen most van a m. kir. udv.

cancellárián tárgyalás alatt az izraeliták ügyvédi pályára becsatolásának kérdése. A „P. L.” bécsi levelezője biztos reménnyel van, hogy a kérdés igenlőleg fog megoldatni; a min nekünk annyival kevésbé van okunk kételkedni, mert saját szemünkkel láttuk az erdélyi törvényes királyi táblának egy választát, melyben egy izraelita ügyvédjelöltnek szigorlatra becsatolás iránti kérelmére, a különbeni törvényes fölvételek teljesítése mellett, hitfelekezeti szempontból semmi ellenvetést nem tesz. Erdély a vallás-szabadság classicus földje.

A „Wanderer” ezeltől pár nappal még azt írta az erdélyi országgyűlésről, hogy a vonatkozó kir. leirat mielőtt kiadatnék lényeges módosításokon fogna átmenni. Sőt ha tudva levő alakjában is jelennek meg, a tartalmát tevő határozmányok kivitele több mint kétséges.

A „P. L.” zágrábi levelezője azt írja a horvát országgyűlés többször említett fölliratról, hogy ki van mondva benne a Magyarországgal szorosabb egyetűlés szükségessége s a reichsrathba küldendő követek iránti felhívás egyszerűen visszautasítva.

A „P. Napló”-ban olvassuk, hogy Budaváros tanácsa elvileg kimondta, miként azon három ház helyet, melyen a budai népszínház fekszik megveszi a lánchíd-társulattól 80,000 frton. A városnak ezen összeget nem kellene kifizetni, mert az első hídnyak jog címe alatt tetemesebb viszonykötetése van. A népszínházat segélyező egyesület pedig fizesse a vételár 40%-át.

Pozsonyban gr. Széchenyi István születése napját kegyeletteljesen megünnepelték.

Torontálmege a feloszlatott országgyűlés egész eljárását magáévá tette.

Pesti lapok egy sajnós balesetről tesznek említést, mely e hó 24-én történt két dunai gőzösnek Baján felüli összeköttözése következtében. „Pest” teherszállító hajó beleütközött „Ferdinánd Miksa” utasszállító hajóba, s nemcsak a hajók szenvedtek tetemes sérülést, hanem az utóbbinak kapitánya és gépésze is életüket veszítették.

A „P. L.” egy véletlenül hozzá érkezett brasíliai hírlap után írja, miként Kornis Károly menekült hazánkba, jelenlegi hazája Brasília egyik leg tudósabb jogászának tartatik, s hogy jelenen a házasság ügyében írt egy nagyobb munkája s több cikkeit, melyekben katolikus létére, a vegyes házasságok kérdését, a vallásos türelem, morál és osztóigazság szempontjából fejtegette, a brasíliai protestánsok hálaíratot intéztek hozzá.

Debreczenben a folyó évi lóverseny october 5—8. napjaira van kitűzve.

Az augsburgi „Allg. Ztg.”-nak egy bécsi levelezője szerint az erd. udvari kancelláriai állomásra következő jöletről van szó: b. Geringer, gr. Nádasdi, gr. Beldy György, gr. Nemes János és b. Rosenfeld urakról.

A „P. Hír.” írja, hogy Ungmegye tisztikara lemondott minden hivatali fizetéséről. A főispán gr. Waldstein János 6 mfga pedig saját pénzért tizezer forintig a megye rendelkezésére bízta.

Említe volt a lapokban, miként Asboth Lajos volt honvédezedes emlékirataira az előfizetések eleinte igen gyéren jöttek. Most azt olvassuk, hogy a meghosszabbított határidőre annyi előfizető gyűlt, hogy a bevételből a munkát biztosan ki lehet állítani és így az első kötet novemberre, a második pedig jövőre októberre kikerülend sajtó alól.

Bécsi lapok írják, hogy a magyar sajtótörvény azért sem tetszett Bécsben, mivel a helyhatóságoknak a sajtóügyeket gyakorolható felügyeletét megfosztja. Most az államminisztérium egy olyan sajtótörvényjavaslatot készítet és szándékozik a birod. tanács elébe terjeszteni, mely a közgazdasági hatóságnak meghagyja azon jogot, hogy a nyomdai engedélyt elolvassa.

A „P. N.” szerint jelenleg az ausztriai birodalomban összesen 14,000 fogoly til a börtönökben, 2500 pedig a kényszer-dolgozó-házakban.

Megjelent és beküldött hozzánk „Nehány év Petőfi életéből,” írta Szeberényi Lajos. Szeged. Burger Zsigmond tulajdona. A tiszta jövedelem fele a Petőfi-szoborra van szánva.

POLITIKAI HIREK.

A porosz királynak találkozása a francia császárral nem csupán állam ügye; ezt rég tudta mindenki. Legkevésbé akarák a tuileriákban, hogy az egyéb ne legyen.

Állítják, hogy III. Napoleonnak ezen összejövetelnél főleg dynastiájának tényleges megalapítása forog szeme előtt. Azok a 15 diki szerződvények meg most is léteznek, habár sokféleképp megingatva s nyírbálva; s ezeket Napoleon soha sem vesztendi el szem elől. Azt hiszik, hogy ezen fejedelmi találkozás eredményétől függ, miként fognak a tuileriák ezen érdekében föllépni. Legszívesebben néznek ez összejövetel elébe Németországban, hol attól tartanak, hogy a francziák császára oly ajánlatokat fog Vilmos királynak tenni, melyek Németország jogait sértik; meg vannak ugyan győződve, hogy a király azokat vissza fogja utasítani; ámde mi következhetik akkor? — A „Times” párisi levelezője szerint Compiègneben lesz szó Dániáról és Schleswig-Holsteinről, egy skandináv királyság alakításának esetlegéről, a lengyel ügyről és Olaszországról, szóval mindenről általános és mindegyikről részletesen.

A közlő köznigsbergi koronázás alkalmából egy vezércikket hoz a „Times”, melyben sehogyan sincs megelégedve Poroszországgal; „mert csupasz szabadelmű és alkotmányos formákkal — ugymond — előállani annyit, mint semmi; hanem az alkotmányt és szabadelmű kormányrendszert valóságos életbe léptetni a dolog veleje. Még nem is lenne csoda — mond továbbá a „Times” — ha Poroszországnak Németországi állása az Ausztriában előfordult alkotmányos mozgalmak következtében, megrázkódtatás alá jöne. A dualismus, mely eddig a német államrendszert sok ideig jellemezte, egészen más alakot nyer azáltal, ha Ausztria a haladás szavának hódol, Poroszország pedig szépen megállapodik, vagy éppen rák módjára visszafelé tart. Mi több, Ausztriának zavart állapota Olasz- és Magyarországon

szinte elősegíték Ausztriát egy erősebb pont elfoglalására Németországban, annyiban, mennyiben kényszerítették őt német alattvalói rokonszenvére bivatkozni. Ki fog majd tenni, mily fokig lehet Poroszország népszerűségét Németországban az osztrák kormány ámtásainak tulajdonítani, s mennyiben fogja az túlnéni az osztrák birodalom consolidálását a reichsrath alatt. Annyi kétségkívül áll, hogy a mivel néposztályok Németországban éppen most sehogyan sincsenek megelégedve a porosz hegemoniával. Az olasz mozgalom, mely a németek egység utáni törekvését nem kevésbé elevenítette, azt is megmutatta, mily képességek követeltetnek egy oly mozgalom vezetésére. Szárdinია magát ifította meg előbb, mint egész Olaszország megiffításához fogott volna. Részt vett az Oroszország ellen viselt angol-francia háboruban, hogy a megpróbáltatás órájára az egyik nagy hatalomnak erkölcsi, a másiknak tényleges segélyt magának biztosítsa. Nem holmi mesterkedések s kalmárkodások által más kisebb tartományokkal pl. Svájccezzal, Dániával, vagy fontos érdekek terrorizálása által Piemontban; hanem kormányzatának a jelenkor igényeivel és irányzatával azonosítása által emelte fel Cavour hazáját a harmadrangu hatalmasságról első rangu hatalmasságra sat.

Mint állítják, Páris és London közt tárgyalások vannak folyamatban asztránt, hogy mikép lehetne véget vetni az amerikai háborúnak.

Ama hír, hogy Viktor Emánuel leánya Pia hgnő a portugaliai királyhoz menne férjhez, nem valószínű. Az „Ind. belge” szerint valószínűbb, hogy a hgnő a portugaliai király öcsésével, az opporoi hggel fog összekelni.

A sept. 19-én Károly toskánai főherceg és Mária nápolyi hercegnő között kötött házasság ünnepélyén a francia hatóságok részéről senki se jelent meg.

A párisi spanyol követség a Borjes tbk alatt Calabriában partra szállott és már üzőbe is vett, azóta tán szét is vert spanyolok iránt a spanyol kormányról minden felelősséget elhárít, s tagadja, hogy kormányának az egész vállalatról legkisebb tudomása is lett volna.

Annak idejében köztünk mi is, hogy Konstantin orosz nagyherceg, Krimből jöve, incognito Magyar-, Morva-, Csehországon és aztán Németországon s Ausztrián átutazott, a nélkül, hogy Bécsbe érintette volna. A nagyherceg, Pozsonyból jöve, a Bécsből csupán két vasuti állomásra fekvő Günsendorfban két óráig pihent, s Balabine bécsi orosz követet fogadta, ki az osztrák fővárosból tiszteletre sietett. Most azonban azt írják, hogy Thouvenel arról értesült Párisban, miszerint a nagyhg. több napig ismeretlenül Bécsben tartózkodott. A párisi kabinet erősen nyomozásokat tetetett a dolog kipuhatolására. De a bécsi francia ügyvivő Mosbourg gróf semminek se juthat nyomába valószínűleg — mivel az orosz hgn. nem is volt Bécsben.

A keleti kérdés lassanként, de mind komolyabb színben kezd előtérbe nyomulni. Az albaniai partokon egy angol fregát jelent meg a török határszéli események figyelemmel kísérésére. A napokban hasonló irtak egy orosz hajóról is, s alkalmasint a francia marina se fog hátramaradni — eddig is három francia tiszt van Omer pasa kíséretében. Párisból írják, hogy azon propaganda, mely Montenegró környékén a mozgalmat vezeti, felszólítást intézett Garibaldi pártjaisaihoz.

A montenegrói fejedelem adjutánsa Walachowich Lázár — mint 24-ről írják — Cetinéből Bécsbe érkezett, állítólag fontos megbízása lévén a bécsi orosz követséghez.

A „Times” kikel Montenegró ellen, melyet a rabló-fészeknek nevez. Angliának semmikép sincs oka, így ír, panszláv álmok valóítását elősegíteni és a török birodalom feloszlását siettetni, mi úgy lehet magából is megcsik. E miatt tökéletesen rendjén van, ha Anglia neutralis marad.

Egy bécsi levelező írja, hogy Bloomfield lord a napokban Rechberg grófnak kijelenté, miszerint Anglia a kitörendő háboru esetében félre fog vonulni, de az alkudozások pillanatát szem előtt tartandja s Törökországot ez irányban fogja tanácsolni. E nyilatkozat után Bloomfield I. Ausztria magatartása iránt tön kérdést, mire Rechberg gróf azt válaszolá, hogy Ausztria magatartása egészen passiv leendő s a hercegovinai s boszniai keresztényeket illetőleg Törökország ígéréteiben s jóindulatában bízik; a mi Montenegróval illeti, Ausztria még jól emlékszik azon szerződésekre, melyek a porta és Montenegró közt kötettek, s az események szerint majd ezekre fog bivatkozni.

A francia lapok nagyon kezdik ajánlani a lengyeleknek, hogy felhagyva az oroszellenes agitációkkal, használják fel a II. Sándor által tett engedményeket.

„Monten.” hivatalosan jelenti, hogy a porosz király october 6-án Compiègnebe fog érkezni.

Bruchsalból, f. hó 23-ról írják, hogy Becker a porosz király ellen elkövetett merényletéről nézve tett előbbi vallomását visszavonta; állítja, hogy csak látszólagos merényletet volt szándéka elkövetni, hogy ezáltal erkölcsi hatást gyakoroljon. Ő, mint bevallá, Orsini példáját követte, s tettének hasonló eredményét remélte. — Mint már közöltük, a törvényszék Beckert 20 évi börtönrre ítélte, a mit ő mosolygva vett.

Raguzai sürgönyben 19-ről jelentik, hogy a török sereg előcsapata, mely Grahovo irányában a cetinjei uton Zubzi-ig előnyomult volt, Trebinje és Klobukba visszavonult. Ezen rendszabályt, ugylátszik, a montenegróknak vezetőjük, Vukalovic Luka által intézett merész mozdulat által idéztetett elő. Omer pasa hadseregét Trebinjénél gyűjti össze, melyet keményen erődített. A montenegrói vladika a maga részéről minden katonáit összeszedte, s területén várta a török hadsereget. — Egy 24-ki sürgöny jelenti: Holnap Cetinjeben az ostrom megszüntetése végett conferentia tartatik; e végett a porosz és a francia consul odament.

A görög királyné elleni merénylet elkövetője, Dosios Aristid, gymnasiális tanuló, s 17 éves; atyja a belügyminisztériumnál főtitkár volt. Aristidnek egy bátyja nem rég Olaszországba szökött, s mint tiszt szolgál az olasz hadseregben.

A törökországi szláv bonyodalmak igen élénken foglalkodtatják a görög sajtót. Különösen figyelemreméltó, hogy az előbbi ünelégültséggel szemben a görög és szláv

érdekek szolidaritásának nézete a görög felszigeten mindinkább tért nyert. „Görögországnak nem lehet, mond egy görög lap, s nem kell küzömbölnie s tétlennek maradnia azon barz láttára, mely nem marad minden veszély nélkül.“ Egy másik lap az illir mozgalmakban előjelet látja a török birodalom feloszlásának, melynek főörökösül Görögországot tekint, mely okból szükségesnek tartja oda igyekezni, hogy azon népek rokonszenvét megnyerjék a görögök, ha czélt akarnak érni. „Az egységnek közöttük, mond a görög publicista, az első egyetlen zászlónak kell lennie, melyet mi, mint közös szövetségi jelvényt, feljűk tartunk; de sajnos, hogy egyenlenségeink s surlódásaink mindig akadályul szolgáltak, s Európának részvétét nem tudták megnyerni egy új hellen birodalom részére, melynek a természetlől választott középpontja Görögország lenne.“

Táviratilag közöltetett, hogy folyó hó 18-án Athenben a királynő ellen merény követelt el. Amália görög királyné született odenburgi hercegnő, ki, mint tudva van, erélyes lényénél fogva a görögöknél felette népszerű. A királynő 18-dikán estve a sétalovaglásról visszatérván, a királyi lak felé tartott, midőn Dosios nevű diák, a királynőhöz közeledve, mintegy három lépésnyi távolságra pisztolyt süttött rá. A királynő sértetlen maradt, a diák pedig elfogott. E tény indoka még nem tudatik. A nemzetiségi fanatismus Görögországban is virul, s meglehet, hogy Dosios a gyermektelen királynő eltávolítása által trónváltozást és ama párt célját kívánta előmozdítani, mely a zultán birodalma helyébe, egy nagy görög birodalom újra alakításáról álmodozik.

Ujabb. Az erdélyi országgyűlésről legujabb hírt a „Sürgöny“-nek egy sept. 26-ai távirata közöl. Az erdélyi országgyűlésre vonatkozólag a kir. leirat kiadott és Kolozsvárra már el is küldetett. Ezen iratnak közzététele szombatra várható. Az erd. országgyűlés november 4-re, Károlyfejérvárra van össze hívva.

— Ugyancsak a „Sürgöny“ bécsi levelezője írja, hogy a választási rendre nézve vagy választások történtek, vagy nem voltak jól értesülve valamenynyen. Hírlík ugyanis, hogy nem kerületenként s nem absolute a 30 ezer lélekszám szerint fognak a követek megválasztalni, hanem minden megye, akár kisebb akár nagyobb, választ két követet s csak a 60 ezeren felüli lakossággal bíró megyék választanak még mind a további 30 ezer után egyet. Azon hírek sincs alapja, mintha minden nemzetiségből egyenlő számú regálísták fognának meghívni.

— Pesten e hó 26-án egy szekérnyi finánczolatlan magyardobány lefoglalása alkalmából utcai csoportozás, katonai közbejvetel, puskatuszás és néhány kisebb sebesülés történt.

— Az istriai országgyűlés e hó 25-én megnyilt. 26-án Burger helytartót és Dobrilla püspököt bi-

rod. tanácsi követekké, Zadroz és Persicot pedig pötkövetekké választotta. Az országos választmányi tagok is megválasztattak.

— A horvátországgyűlés sept. 26-ai ülésében a reáliskolák számára a németnyelv köteles tantárgyul fogadtatott el.

Gabonaár Kolozsvárt sept. 26-án 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 5 frt 20 kr. Elegybúza 4 frt 40 kr. Rozs 3 frt 40 kr. Árpa 1 frt 60 kr. Zab 1 frt 10 kr. Török-búza 3 frt 60 kr. Pityóka 1 frt 40 kr. Marhahús 16 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

September 28-án: Nemzeti köles 80.—. 5%, Metalliques 67.—. Bankrészvény 756.—. Hitel-részvény 181.40. Váltó Londonra 135.60. Ezüst 134.75. Arany 6.52.

September 26-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 67.25. Erdélyi 64.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(306)
Sz. 6737. 1861

Hirdetés.

Az erdélyi cs. kir. országos pénzügyigazgatóság mint a bányászati főhatóság által köztudomásra adatik, hogy Thoroczko község határán, a toroczko vaskőbánya művelésére és az ahoz tartozó olvasztó művekre s vashámorokra nézve egy bánya-megye „Thoroczko bányászati egyet“ név alatt alakult.

Ezen bányamegyéhez tartozik 40, részint még az új bányatörvény életbeléptetése előtt létezett, részint átengedett vaskő bánya-telek 10 alkemencze és 11 vashámor; és ezen egyet Thoroczko község egész határát magában foglalja.

A cs. k. erdélyi országos pénzügyigazgatóság mint bányászati főhatóságtól.

Szebenbe augusztus 23-án 1861.

Sz. 968. 1861.

Hirdetmény.

Az alóli sószállítási igazgatóságtól ezennel közhírré tétetik, hogy a részére, az 1862-ik éven szükséges kötél mennyiség megszerzése, a jelen év october hava 12-én reggeli 9 órakor a M. Ujvári cs. k. sósóhivatalnál tartandó nyílt árscsökkentés által czéloztatik.

Es pedig szükséges:

1000 darab hajó huzó kötél 55 öl hosszú és 50—55 font nehéz.

10 darab mentő kötél, 80 öl hosszú 4—500 font nehéz.

Az árscsökkentésre megjelenni kívánók szükséges hogy magokat 200 frt ó. é. banat pénzzel ellássák.

Minden oly egyén ki az m. ujvári sósóhivatal előtt és által ösmeretlen, kell hogy személyét és szállítási képességét egy hivatalos okmányval kimutassa, különben az árscsökkentéshez szolás megtagadtatik.

Bélyeggel banatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok a fenirt nap és óráig szintén elfogadtatnak. és ez ideig a m. ujvári sósóhivatali elnöknek kézbesítendők.

Az árscsökkentési és kötelelti feltételek az alóli naptól kezdve a szokott hivatali órákban mind ezen igazgatóságnál mind pedig a m. ujvári cs. k. sósóhivatalnál megtekinthetők.

A Marosi cs. k. sószállítási igazgatóság.

M. Portuson sept. 18-án 1861.

(301)

Pályázat

Utolsó osztályu postatiszti állomásra az erdélyi postaigazgatósági kerületben, 525 forint évi fizetéssel 600 frtnyi biztositék lefizetése mellett.

A kérvények folyó év September 22-étől számítandó 4 hetek alatt, különösen a letett postatiszti vizsgálat és a hazai nyelvek tudása iránti bizonyítékkal felszerelve az alóli cs. k. postaigazgatóságnál beadandók.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

N-Szeben September 16-án 1861.

(303)

Sz. 628.

Hirdetés.

Szathmari István- és nője Váradi Zsuzsánnának a feloszlott kolozsvári cs. kir. Járásbíróság végzése folytán Reisz Gábor részére 113 frt 40 kr., 70 frt 35 kr. tőkeösszegig és járulékaig o. értlet foglalt 2998 frt o. é. becsült, hosszú szapanyutczában 377 sz. alatt lévő házuknak megrendelt, de meg nem tarthatott elárverezése ujabb megengedtetv, a helyszínen tartandó árverésre f. évi November 25 és December 30-ik napján délelőtti 9 órára azon értesítés mellett tüzetik ki, hogy a venni szándékozók a hozzászólás előtt a becsűár 5 szátlóját tartoznak banatpénzzel letenni. A vásár feltételeiről bővebb értesítést ad a főjegyző.

Szab. kir. Kolozsvár város tanácsa september 24-én 1861-ben tartott üléséből

Kiadta Bán István h. főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(281)

Könyv-, szépmű- és papir-kereskedés

m e g n y i t á s.

Alóli az e folyó év october 1-sőjén Székely-Udvarhelyt megnyitandó, a kül- és belföldi irodalom termékeivel, továbbá mindennemű papirosok, író- és rajzeszközök, úti szerek, névnap és újévi ajándoki czikkekkal bőven ellátott

könyv-, szépmű- és papir-kereskedését

a t. cz. városi és vidéki közönség figyelmébe és pártolásába teljes tisztelettel ajánlja. — Sz.-Udvarhelyt, sept. 16-án, 1861.

Dobray Nándor.

(307)

„Az Anker“

élet és kamat biztositó társulata

tisztelettel közlé teszi. miszerint az Erdély részére Nagy-Szebenben létezt képviseltséget főszeletta, melynek további hatáskörét (biztositó befejezések, társulati fizetési rendelvények incassája) folyó évi october hó 1-sőjétől fogva, következő főgynököknek adá át, ugymint:

Nagy-Szebenben: Albrecht Adolf urnak

Brassóban: Jeckel Gyula „

Szászvárosban: Stengel Dániel „

Kolozsvárt: Kohn Sándor „

M. Vásárhelyt: Algya Dániel „

és Ehrenzweig A. urnak N-Szebenben, Erdély részére az ellenőrséget.

Bécs, sept. 12-én 1861.

Az Igazgatóság.

A fentebbi hirdetés értelme szerént, folyó évi october 1-ső napjától fogva eddigi hatáskörömtől — mint az „Anker“ erdélyi képviseltségének vezetője — elválván, ezennel mindazoknak, a kik eddigi törekvéseimet a társaság szolgálatában barátilag előmozdították, köszönetemet kifejezem, magam jövődre nézt is ajánlván.

Linzer D.

(297)

Mindennemű állat gyógyítására való figyelmeztetés.

Alóliatnak van szerencsése tisztelettel tudomására juttatni a n. érd. közönségnek, hogy Kolozsvárt tordautezében a 21. szám alatti „Huszár“ nevű vendéglőben, mindennemű marha- és ló-betegségekben előfordulható nyavalyák kigyógyítására, egy elkülönített iszállott rendezett, miert tisztelettel felkéri a nagy érdemű közönséget, előforduló esetekben alóliat, mint e téren gyakorlatilag is megpróbált baromrovost bizodalomukkal szerencsétlenni, egy-szersmind a körülményekhez szabva igéri alóliat szolgálatját a legolesőbb díjazás mellett lelkiismeretesen teljesíteni. — Kolozsvárt, sept. 24-én, 1861.

Zecha Nándor, kolozsmegyei baromrovost.

(299)

Sz. 396.

Árverési hirdetmény.

A kolozs-monostori alapítványi uradalomhoz tartozó ugynevezett kardosfalvi három kerekű lisztelő malom f. évi october hó 5-kén az itteni kolozsmonostori uradalmi írodában délelőtti 10 órakor tartandó közárverés után három egymás után következő évre, u. m. f. évi november hó 1-ső napjától elkezdve a következő 1864-ik év october utolsó napjáig haszonbérbe kiadatik.

A kolozsmonostori uradalmi gazdászati hivataltól.

Kolozs-Menostor, sept. 23-án, 1861.

(294)

Előfizetési felhívás ALFÖLD czimű politikai napilapra,

mely f. é. augusztus 1-ső óta jelenvén meg, a napi eseményeken kívül az alföld kereskedeimét, czélirányosabb gazdaságát, intézményeit, s általában annak nemzeti érdekeit, és különösen e vidék fontosabb eseményeit képviseli.

Azon részvét, melyet a közönség az „Alföld“ irányában mutatott, alóliat új erőre és kitartásra ösztönzi és bátorítja, hogy lapját lehetőleg dúsabb és érdekesebb tartalommal, egy ily vidéki közlöny fontos feladatának megfelelőleg, programjához híven folytassa.

Előfizetési feltételek:

Oktober-Decemberi folyamra helyben, vagy postán küldve 3 for. 75 kr.

A gyűjtők minden 10 egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletplédányt nyernek.

Hirdetmények minden divatozó nyelven a legjutányosabb áron fölvetetnek.

Az előfizetési pénz az „Alföld“ kiadóhivatalához bérmentesen intézendő.

Arad, september 14-én 1861.

Bettelheim Vilmos, kiadó-tulajdonos.

(267)

A Szülőkhez.

Alóliat kecsgetve a reménytől, mikép a nemes városon több éven keresztül fennálló leány-gyermekek-növeldeje, a szülők meglegedése, egy a nevelés és oktatás terén sikerrel tett fáradozásai által a várakozásnak megfelelt; felhivatva érzi magát különösen vidéken lakó szülőkkel tudatni, hogy ezután is 9—12 éves leánygyermekeket nevelés végett felvenni, magyar, francia és német nyelvekben oktatni, valamint az ily növendékekre nézve megkívántató tudományokra, rajzra, zongorára és mindenféle szükséges női munkára tanítani, e mellett élelem- és szállással ellátni ajánlkozik.

Szülők, kik gyermeküket reám bizni sziveskednek, méltóztassanak bérmentes leveleikkel belkőzöputczai 499. számú háznál felkeresni. Kolozsvárt, sept. 4-én 1861.

Schell Mihályné, szül. Desbordes Josephine.